

Időközben már csak félig svábok lettünk

1946. február végén a torbágyi vasútállomásról biai és torbágyi emberekkel teletsúfolt tehervagonok hagyták el a települést. Vitte őket a vonat az idegen új-haza, a számukra ismeretlen Németország felé. Az utasok között volt az 1944-ben nősült Wéber Ferenc, feleségével és nyolchónapos kislányával. Az egykori kitelepített biai és torbágyi sváb családok meneküléséről, letelepedéséről és beilleszkedéséről elbeszélés és leírások alapján dokumentálta Marion Petri és Stefan Benning az 1945–1960 közötti eseményeket a Bietigheim-Bissingen városi archívumának. Ezt a dokumentációt küldte el Wéber úr a Krónikának, melyből szerkesztve közlünk részleteket.

Egy ellés nyúl, egy konyhai tálaló és egy bölcső a kislány számára

1946 januárjában kezdődött a német származásúak kényszerkiutasítása Magyarországról. A családomat a turwalliak első transzportjával szállították el 1946. február 25-én. Egy tehervagonnal jöttünk további 27 személlyel együtt. A csomagok úgy lettek elhelyezve a vagonba, hogy középen a kályha körül alig maradt egy kicsi hely számunkra.

35 vagonnal szállítottak el bennünket és 35 családot, 700 személyt. Az a 20 család, akik az otthonainkba jöttek, 80 vagon kaptak. Ők hozhattak magukkal mindent. Traktort, meg cséplőgépeket, mindent, ami a házban és az udvarban volt, mindent, ami nem volt odaszögezve, mindent berakhattak a tehervonatba. Minket meg fejenként 50 kg holmival üztek el otthonainkból. Micsoda igazságtalanság. És mi akkor mit vihettünk magunkkal? Egy ellés nyulat. Azokat nagy titokban hoztam el. Összeütöttem egy cipősdobozt. Egy olyan ládafélét. Kihúztam belőle egy szöveget, úgy lehetett a deszkákat felnyitni. Abban voltak alul a nyulak. Gondoltam, hogy útközben ellenőrizni fognak minket, és a végén még elveszik. Ezért rejtettem el őket. Senki nem sejtette, hogy nyulak vannak benne. Amikor a vonat megállt, gyorsan leszálltam és füvet téptem a nyulaknak. Aztán becsúszattam nekik. Úgy hiszem, hármat hoztam át. A többi elpusztult. Azt a hármat még Bietigheimben felneveltem és a fazékba vándoroltak.

Ezen kívül mi mindent vihettünk valójában magunkkal? Nos, van két képünk, két szentkép a hálószobában. Nem hozhattam el azokat úgy, ahogy voltak. Ezért kivettem a keretből, és ferdén szétütöttem... Tehát gyakorlatilag négy darab lett belőle. Hogy ne legyen olyan terjedelmes. Azután volt egy konyhai tálalóm, egy asztalos készítette az esküvőmre. 44-ben esküdtünk meg. 44-ben, február 19-én. Akkor még minden jó volt... Felül nem volt még üveg odabent. Oda tettem a képeinket. És megraktam

mindenfélével. És elé szögelttem egy-két deszkát. Az alsó részét is elhoztam. Azt is teljesen megpakoltam holmikkal. Jó nehéz volt.

Hogy mi minden volt benne? A legszükségesebbek, hát fehérnemű. A fehérneműs szekrényből. Persze nem volt sok belőle. Az oroszok mindent elkoboztak.

Franz és Maria Weber (Steiner)

Talán egy elnyűtt öltönyöm maradt. Más semmi. Az esküvői öltönyöm sem maradt meg. Azt abból a zsoldból vettem, amit Oroszországban kaptam. A magyar hadseregen keresztül voltam ott. A zsoldot pedig hazaküldtem. És amikor hazajöttem az esküvőre, vettem magamnak öltönyt belőle. Egy esküvői öltönyt. És az oroszok elemelték. Az öltönyt. Oroszországból jött és oda is adtam vissza. Ezek mindent kifosztottak. Egyébként, azért a dunyhát magunkkal vittük. Vagyis dunyhákat. Az fontos volt, hogy be tudjunk takarózni. Meg hát ágyneműt. S már tele is volt a szekrény. Szerencsére mindig előre gondolkodtam. Egy lovas fogattal elindultunk a mérlegekhez (a kitelepítettek csomagjait berakodás előtt megmérték). A mérlegelésnél próbáltunk ügyeskedni, hogy több holmit tudjunk megmenteni. Gyakorlatilag így 100 kilónál többet tudtunk magunkkal vinni. 100 kiló kettőnknek... Vagyis fejenként 50... A tálaló maga 20 kg volt. A fa, a felsőrész. Azt is lemérték.

B. bácsinak is kidobtak a holmijából. Ez túl sok. Ennyit nem vihet magával. El kell döntenie, mit akar otthagyni. Volt neki egy

öreg fazeka, egy olyan öntöttvas fazék, hát azt dobta ki. Azt mondta, a könyveket nem hagyom ott, azokat magammal viszem. A könyvek kellenek nekem. Így hát inkább az öntöttvas fazekat hagyta ott. Pontosan így történt.

Amikor beraktak minket a vagonba, a kicsi elkezdett ordítani, és csak bömbölt. Az emberek már ráncolták a szemöldöküket, hiszen ez egy nagy út lesz, a kicsi meg tüvölt. Ekkor ezt mondtam a feleségemnek: tudod mit? Hazamegyek, és hozom a bölcsőt! A kulcsot le kellett adnunk, de énnálam volt másik kulcs. Így az éj leple alatt otthon jártam, és elhoztam a bölcsőt. Becsempésztem a vagonba, a gyereket belefektettük és megnyugodott.

Ez hiányzott neki, a bölcső. Kár, hogy nem őriztem meg. Minden éjjel ráteríttem a kabátomat a bölcsőre, így óvtam gyermekünket a meghűléstől.

És itt volt a kárpitoskalapácsom. Ezt magammal hoztam Németországba. Ezzel a kárpitoskalapáccsal kezdtem el az inaskodást. A kalapács elkísért egészen addig, míg nyugdíjba nem mentem. És még azután is. Ez a kalapács, ez most 69 éves. Az első naptól kezdve vele dolgoztam. Ez egy igazi emléktárgy.

Az éjszakát a pályaudvaron töltöttük és másnap a vonat 350 torbágyival és 150 biaiival elindult Torbágyról Bécs irányába.

Karantén tífuszgyanú miatt

Március 3-án megérkeztünk a wasseralfingeri átmeneti táborba. A barakkok a kohómű körzetében álltak. Az első istentiszteletet itt ünnepeltük Németországban. Egyheti ott tartózkodás után személyvonattal folytattuk tovább utunkat Backnang felé. A pályaudvarnál lévő gimnáziumban töltött öt nap után teherautókkal vittek minket Bietigheimbe.

Én a családommal a Farbstraße táborba kerültem, amelyet ma ifjúsági házként használnak. Szállásunk egy iskolaépület volt, a szobák és osztálytermek emeletes ágyakkal voltak felszerelve. Volt egy nagy központi konyha az alagsorban, amely meleg étellel látott el bennünket. Négy családdal, 14 személlyel voltunk egy szobában. Volt egy kályhánk is, amelyen felváltva főztünk. A tábort egy orvos kereste fel naponta. Az egyik családdal kapcsolatban felmerült tífuszgyanú miatt két hetet töltöttünk karanténban, így csak áprilisban jöhettek ki a táborból.

Végre ismét jóllakunk

Emlékszem a háború utáni időszak mindennapi életére, a szűkös élelmiszeradagra, mely épp csak a túléléshez volt elég. Semmink nem volt, amit el tudtunk volna cserélni, és boldogok voltunk, ha egy zsák krumplit kaptunk. Szeptemberben kaptunk egy üres szobát az Óvárosban. Részletre vettem egy ágyat és egy játéktűzhezlyet, melyen főzni és sütni tudtunk

1948. június 20-ka mérőföldkő volt mindannyiunk számára, amikor bejött az új valuta. A kirakatokat és boltokat éjjel teletöltötték mindazzal, amit addig nélkülöztünk. Nekünk, száműzötteknek a háztartási segélyből nagy odafigyeléssel és megfontoltsággal kellett megvásárolnunk a legszükségesebbeket, ruhát és ingóságokat csak lassanként tudtunk vásárolni. És már újra jólakhattunk.

Maradtam a tanult mesterségemnél

Lakáshelyzetünk javítása érdekében beszéltem a táborigazgatóval, aki azt mondta, menjek a lakáshivatalba, és igényeljek egy lakást. S akkor azonnal elmehetnek a táborból. Hát én azonnal elmentem a lakáshivatalba, ahol azt mondták: keressen munkát! És ha már van munkája, jöjjön vissza, akkor azonnal kap lakást. Elkezdtem munkát keresni. Rövid idő alatt találtam is a Tammer utcában egy kárpitost, aki nemrégiben nyitott ki. Elmondtam neki, hogy menekült kárpitos vagyok, egy táborban lakom és munkát keresek. Mire ő így szólt: mikor akarsz kezdeni? Rögtön letegezett. Azt mondtam: ha lehet, azonnal. Telefonált a lakáshivatalba, és elmonda, hogy azonnal kezdek nála dolgozni. Akkor volt nagyszombat, húsvét után kedden már elkezdtem a munkát. Így kaptuk meg az első csöpp kis bútorozott tetőtéri szűkséglakást, melyben két szoba és egy kamra volt. A lakók nem fogadtak szívesen, a bérleti díj több volt, mint egy heti bér: 45 birodalmi márka. Nem volt mosási lehetőség, a

vécét együtt használtuk a földszinten. A vizet az udvaron lévő kútról hordtuk. A hozzá csatlakozó vályúba a kislányunk majdnem belefutott egyszer, amikor játék közben beleesett. Általában a szomszédokhoz fűződő viszonyunk az övökétől eltérő szokásaink és a menekültekkel szembeni elutasító magatartás miatt eleinte nem volt túl jó. A családok gyorsabban teremtettek kapcsolatot a hozzájuk hasonlókkal, akik hasonló dolgokon mentek keresztül.

Lakáscsere több városon át

Pár hónap múlva a munkaadóm mondta, hogy egy mester kellene neki, tegyem le a mestervizsgát. Később továbbadott miniket Ludwigsburgba a Möbel May-nek, így aztán ott voltunk 1947-ben és 48-ban. A mestervizsgát Stuttgartban tettem le, ott készítettük a gyakorlati mesterdarabunkat, egy nagy karosszékot dupla rugózással.

1954 körül átköltöztünk Gaggenaubba, az üzem, ahol dolgoztam, szinte azonnal egy prima lakást szerzett nekem. Három csinos szoba, fürdő, minden volt benne, gyönyörű lakás volt, de a feleségemnek és nekem is honvágyunk volt Bietigheim után.

Egy rövid ideig jól ment, gyártottunk, szállítottunk, de a pénz csak nem jött. Aztán lejött a mesterem Stuttgartból, és mondta: vissza kell jönnöd, nélküled semmi nem megy, fel kell lendítened a műhelyt egy kicsit.

Így kerültem újra Stuttgartba, és újra lakást kerestem Bietigheimben. Cégen belül egy hármaskörösét csinálva kerültem vissza Bietigheimbe.

Később a Knollhoz kerültem, ez egy amerikai cég volt. Majd kollegámmal nyitottunk egy kárpitosműhelyt Feuerbachban. További állomások különböző cégek voltak: Knittlingenben és Fellbachban, míg végül 1970-ben ismét a Knoll céghez mentem dolgozni, annak új murri gyárában, ahol munkáséveim végéig maradtam.

Szabadságon a rokonoknál

Ma már harag nélkül tekintek vissza az elmúlt évtizedekre. Már régen gyökeret eresztettem, és jól érzem magam ebben az országban, amely a második hazám lett. Sokkal nehezebb volt elődeimnek, akik a 16. században innen települtek az idegen Magyarföldre. A nem kitelepített rokonokkal és ismerősökkel szünidei látogatások által szoros kapcsolatban maradtam. Herbrechtingen város és a szülőfalu, Biatorbágy között létrejött kapcsolat egy további alap arra, hogy a baráti köteléket ápoljuk.

A kitelepítettek első generációja, szüleink többnyire segédmunkások voltak. Én a második generációhoz tartozom. Kárpitos voltam, már 1949-ben lettem a mestervizsgát, amivel jobban boldogulhattam. Feleségem azelőtt az SWF-ben és a Kienzle-nél állt alkalmazásban. Végül a kórházban dolgozott. 1957-ben építettünk saját házat. Lányunk a harmadik generációhoz tartozott: azelőtt mindannyian szegények voltunk, kevés pénzünk volt, így hát a kereskedelmi iskolába küldtük őt. Megtanult írógépelni és az irodai tevékenységeket. Aztán irodai kisegítő lett. Negyedik generáció: az unoka. Ő már bennszülött. Érettségizett, Berlinben lakik. Ott végezte a főiskolát, ott vett házat, ott rendezett be egy irodát. Ő már teljesen odavalósi, teljesen beilleszkedett.

Túl fájdalmas az emlékezés

Ez még a haza? Nem, ez már nem haza többé. Ez már nem az. Mert a fájdalom – amit velünk tetek – túl mélyen gyökerezik. 12 évig jártam magyar iskolába. 12 évig. 5 évig voltam magyar katona. El tudja ezt képzelni?

Ugyanolyan perfektül beszélek magyarul, mint németül. És egy ilyen embert elűznek: menj az ördögbe. Ez nagyon keserű. Az ilyet nem lehet elfelejteni.

Megemlékezés

Az egykori biai és torbágyi németajkú lakosság kitelepítésének évfordulója alkalmából Biatorbágy Város Képviselő-testülete csendes megemlékezést tart
2008. február 23-án, szombaton, 15 órakor a Faluház udvarán lévő emléktáblánál.

Dr. Palovics Lajos
polgármester

Biatorbágy Város Önkormányzata
tisztelttel és szeretettel meghívja Önt
és Kedves Családját

NEMZETI ÜNNEPÜNK

160. évfordulója alkalmából
a Faluházban

2008. március 14-én pénteken, 18.30-kor
kezdődő ünnepi műsorra.

A hagyományos fáklyás felvonulás gyülekezője 17.45-kor lesz a Szabadság út–József Attila u. saroknál (gyógyszertár), illetve a napközi otthonos óvoda Vendel téri parkolójában.